

XX. Voorstel tot Grondwetsherziening.

XX. Voorstel tot herziening van de Grondwet.

De beraadslaging over dit voorstel is gehouden in de Vergaderingen van 26, 27, 28, 29 en 30 Mei 1845. Het voorstel zelf werd niet in stemming gebracht.

1. INLEIDING, voorgelezen door Thorbecke in de Vergadering van 10 December 1844.

Terwijl de ondergeteekenden de eer hebben, een voorstel tot verandering en bijvoeging in de Grondwet aan de Kamer te doen, gelooven zij een pligt te volbrengen, welks vervulling niet mag worden uitgesteld.

De groote meerderheid dezer Vergadering heeft het verlangen naar eene hervorming der Grondwet bij meer dan eene gelegenheid geopenbaard.

Toen zij dit nog zeer onlangs op nieuw deed, weigerde de andere Kamer dat verlangen gezamenlijk met ons kenbaar te maken aan de Kroon. De Eerste Kamer, die zwaarigheid vond, een wensch naar verandering in 't algemeen over te brengen, schijnt een voorstel tot bepaalde verandering te willen afwachten.

Van dit oogenblik wordt het pligt, het gevoelen dezer Vergadering in de bijzonderheden te omschrijven, opdat de andere tak der Vertegenwoordiging oordeele over de hervorming, die hier noodzakelijk wordt gekeurd.

De Kroon kan ook aarzelen, eene vraag om verandering ernstig te overwegen, zoo lang men haar niet zegt, welke verandering men begeert. De Kroon kan gelooven, dat zij, die zich in deze Kamer bij het woord *herziening* ontmoeten, wel eens, zoodra het op dadelijke herziening aankwam, verre uiteen zouden kunnen zijn. Men is dan vooral aan de Kroon eene volledige uitdrukking van de gewenschte verandering schuldig.

Wij hebben ons gevraagd: strookt het met de roeping dezer Vergadering, in haar van hervorming, als eerste behoefte van den Staat, steeds te spreken, en niet tevens hetgeen men wil te verklaren? Het ondermijnde vertrouwen op de Grondwet nog meer te verzwakken, en niets te doen tot herstel? De vraag, door de Kamer meer dan eens geopperd, algemeen geworden in het gansche land, mag, zoo kwam het ons voor, niet blijven hangen. Niets gevaarlijker toch, dan gestadig haken naar verandering zonder het vermogen om die te volvoeren.

De hoofdbedenking: gij zult het niet eens worden: mogt ons niet afschrikken; zij moest ons aansporen. Want geldt zij tegen een voorstel van herziening uit den boezem der Kamer, dan geldt zij evenzeer, in den mond des Gouvernements, als antwoord op de zóó dikwerf gedane vraag, dat de Kroon eene herziening voorstelle. Durft men in de Kamer niet, van wege verschil tusschen de denkbeelden der leden, tot een voorstel besluiten, hoe kan men een voorstel eischen van de Kroon? Is het eerste ontijdig, het laatste zal het niet minder zijn.

Wij meenden ook, dat slechts de proef kan beslissen, of de meerderheid der Vertegenwoordiging, in deze Kamer, wete wat zij verlangt. Verschuift men de herziening, uit vrees dat men de meeningen nog niet tot eenstemmigheid zal kunnen brengen, welke kans is er, dat zij over één, over vijf, over tien jaren, zullen zamenstemmen? Telkens zal de zelfde onzekerheid, als nu, bestaan; zoodat deze tegenwerping voor alle tijden even goed zou kunnen zijn, en verandering steeds uitsluiten. Hoe toch is het mogelijk, dat men, voor de vraag terugdeinzende, het immer eens worde over de oplossing?

Elk zal, zoo lang verandering der Grondwet niet bij de wetgeving aanhangig is, over de noodzakelijke of raadzame verbetering zijn bijzonder gevoelen koesteren. Er is regeringloosheid van inzigten, omdat zij niet op een stellig, practisch doel worden gerigt. Eenstemmigheid kan eerst bij gezamenlijk onderzoek worden gevormd.

Mogt over het regte tijdstip, om de beslissende proef te nemen, nog twijfel kunnen zijn, hij schijnt ons geheel op te houden, zoodra de wetgevende Magt wordt geroepen om de werking der Grondwet in een harer gewigtigste, gebrekkigste, sterkst afgekeurde deelen

voor de toekomst te vestigen. Dit nu is juist het geval bij het inkomen der ontwerpen van wet ter voldoening aan art. 6. De Kroon stelt voor, die politieke bevoegdheid der burgers, waarvan het geheele systeem der vertegenwoordiging in al zijne trappen afhangt, in te rigten naar grondwettige voorschriften, die men algemeen als beletsel eener goede regeling aanmerkt. Men voert een kiesstelsel niet, gelijk eene belastingwet, voor één of twee jaren in; de voordragt is poging om aan de Grondwet voor geruimen tijd onveranderlijkheid te waarborgen; het is de vraag, dat men van nieuws zijn zegel op de Grondwet zette.

Gedrongen tot dit punt, heeft hij, die, in stede van den weg der hervorming te willen sluiten, oordeelt dat verbetering onzer wetgeving met verbetering der Grondwet moet beginnen, geene keus. Hij moet tot een voorstel komen om de Grondwet te veranderen. Het is het eenige middel om een stelsel van burgerschapsregten te keeren, dat, juist dewijl het past op de tegenwoordige Grondwet, in zijn oog onvoldoende, ja slecht zal zijn.

Of kan hij, die zóó denkt, eenvoudig weigeren, de ontwerpen der Kroon in overweging te nemen? Men zal hem te regt antwoorden: Gij hebt gezworen de Grondwet te zullen handhaven. En hetgeen u van wege de Kroon wordt voorgesteld, dient om de Grondwet te doen werken. Gij moet er in den zin der bestaande Grondwet over helpen raadplegen; gij moet het in haren geest helpen tot stand brengen; of gij moet van uw regt gebruik maken, om verandering der Grondwet voor te stellen.

Ja, dit recht schijnt ons pligt, bij de overtuiging, dat eene andere regeling, dan die onze Grondwet toelaat, noodzakelijk is voor Land en Kroon.

Het hoofddoel van ons voorstel is, zooals wij reeds de eer hadden te zeggen, dat de Kamer goedvinde, een stellig gevoelen over de veranderingen, welke de Grondwet behoeft, te openbaren. Wij bieden ons voorstel aan als een eerst ontwerp om er over te raadplegen en er de verbeteringen in te brengen, welke de Kamer zal noodig achten. Wij stellen te zamen voor hetgeen de meerderheid onzer aannemelijk keurde. Elk van ons meent daarmede niet de vrijheid te hebben verloren om ten aanzien van bijzondere punten zijne bijzondere meening aan te kleven, ja bij de raadpleging in de Kamer te doen gelden.

Wat den vorm betreft, rekenden wij beter, ons voorstel niet te splitsen in zoo vele afzonderlijke ontwerpen van wet, als er hoofdstukken of afdeelingen of artikelen der Grondwet zijn, waarin verandering wordt voorgesteld. Voor het eerste onderzoek bij deze Kamer, scheen zoodanige splitsing niet enkel nutteloos, maar belemmerend. Zij zal naderhand, overeenkomstig met het verlangen der Kamer, moeten geschieden, wanneer het er op aankomt hier gezamenlijk te besluiten, in hoe verre ons voorstel een voorstel der Vergadering kunne worden.

's Gravenhage, 9 December 1844.

(Was geteekend:) THORBECKE.
L. C. LUZAC.
E. W. VAN DAM VAN ISSELT.
RECHTEREN.
J. M. DE KEMPENAER.
L. D. STORM.
B. WICHERS.
S. VAN HEEMSTRA ¹).

¹ De heer Anemaet verklaarde zich bij de voorstellers aan te sluiten.